

Lisätalousarvioaloite LTA 21/2020 vp

Timo Heinonen kok

Lisätalousarvioaloite määrärahan lisäämisestä ravitsemusyrittäjien tukemiseen (177 000 000 euroa)

Eduskunnalle

Kokoomus ei kannata Marinin hallituksen esittämää riittämätöntä ja sekavaa tukimallia ravintoloiden ja kahviloiden tukemiseksi. Se on syntyessään myöhässä ja lisäksi hidas, monimutkainen ja jopa kilpailua vääristävä. Kokoomus esittää tukimallin muuttamista sekä kokonaistuen korottamista 300 miljoonaan euroon.

Hallituksen esittämällä mallilla odotettavissa voi olla jopa tuhansia konkurssseja ja kymmeniätuhansia uusia työttömiä. Määrärahaa onkin lisättävä merkittävästi, jotta edes osa vahingoista voidaan välttää. Ravintolat ovat erottamaton osa Suomalaista kulttuuria, merkittävä osa ruoan arvoketjussa sekä kasvava ja merkittävä työllistäjä. Perustuslakivaliokunta ja eduskunta ovat yksimielisesti edellyttäneet ravintola- ja kahvila-alalle riittävää erityistukea ja kokoomus pitää tästä lupauksesta kiinni. Tuen tulee korvata kohtuullisesti alan menetykset ja turvata myös kahviloiden ja ravintoloiden selviäminen yli koronakriisin.

Marinin hallituksen tekemä tukimalli ei ole riittävä alalle hallituksen toimien aiheuttamiin ongelmiin, joita koronaviruksen vuoksi alalle on aiheutunut hallituksen päätösten vuoksi. Ravitsemisliikkeiden myynti oli edellisvuonna vastaavaan aikaan noin miljardi euroa. Hallituksen esittämä tuki on tästä vain noin 12 %. Arvonlisä-, alkoholijuoma- ja palkkaveroina ravintolat maksavat tavanomaisesti noin 1,5 miljardia euroa vuodessa. Elinkeinonharjoittaminen on erikseen kielletty. Tätä perusoikeuksien merkittävää rajoittamista on edellytetty korvattavaksi niin talousvaliokunnan, perustuslakivaliokunnan kuin eduskunnan vaatimuksesta. Marinin hallituksen esittämää tukea ei voi pitää kohtuullisena.

Tuki kattaisi vain murto-osan hallituksen aiheuttamista vahingoista. Työvoimavaltaisella alalla voitto on keskimäärin vain prosenteja. On odotettavissa, että ihmisten luottamus ja kuluttaminen palaavat kriisiä edeltävälle tasolle hitaasti. Yritykset eivät halua hyödyntää lainaa kriisin hoitoon epävarmassa tilanteessa. Alan omien arvioiden mukaan riittävä tuen tarve on vähintään 150—200 miljoonaa euroa jokaista elinkeinonharjoittamista rajoittavaa kuukautta kohden. On täysin selvää, että Marinin hallituksen esittämä tuki on riittämätön. Lisäksi tuen valmistelun myöhästymisen ja valmistelun hidastelu pahentavat ongelmia. Hallitus on sysännyt sisäiset erimielisyydet ja ongelmat eduskunnan ratkaistavaksi. Yrittäjät ovat joutuneet käyttämään akuuttiin kassakriisiin saatavilla olevia keinoja. Jos tuen valmistelu olisi aloitettu samaan aikaan rajoitusten valmistelun kanssa, olisi alan tilanne merkittävästi parempi. Samanaikaisesti valmistelussa olevasta yleistuesta ei ole vielä tietoa, eikä nyt päätettävää ravintoloille kohdennettua tukimallia voida vertailla

Lisätalousarvioaloite LTA 21/2020 vp

sen kanssa. Kohtuullisuuden arviointi jää tältä osin vajaaksi. Marinin hallituksen sekava ja hidas tukipolitiikka pahentaa alan jo valmiiksi katastrofaalista tilannetta.

Kokoomus ihmettelee Marinin hallituksen ravintolatuen mitoitusta. Hallitus jakaisi tuen myynnin menetyksen perusteella suhteessa tammi- ja helmikuun keskimääräiseen myyntiin. Nämä kuukaudet ovat monelle alan yritykselle vuoden heikoimmat. Vastaavasti toukokuu on yksi parhaista useine juhlapyhineen. Laskentamallin lisäksi leikkuri luo alalle kilpailuvääristymän, jonka huomioimista eduskunta erikseen edellytti. Marinin hallituksen esityksessä ei esimerkiksi osoiteta millään tavalla, miten suuremman ravintolan väitetty neuvotteluvoima on todennettu.

Liikevaihto sen sijaan laskentaperusteena huomioi jo aiheutuneen vahingon kullekin ravintolalle oikeudenmukaisesti. Kun perustuslaillista oikeutta elinkeinoharjoittamiseen on rajoitettu, ei yrityksen koko voi olla peruste hyvityksen pienentämiselle — rajoitusten vaikutukset ovat samat riippumatta yrityksen koosta. Marinin hallitus osoittaa huonoa lainvalmistelutyötä ja heikkoa ymmärrystä toimialasta sekä yritystoiminnasta.

Kokoomuksen mielestä tuen on oltava yksinkertainen yleistuki ja sen on kohdeltava yrityksiä yhdenvertaisesti. Elinkeinoharjoittamisen kieltämisestä korvauksena maksettavaa tukea ei tule keinotekoisesti liittää yrityksen henkilöstön lukumäärään. Kokoomuksen esittämässä mallissa tuki kohdentuu reilummin ja maksatus voidaan toteuttaa nopeammin. Näin tuki saadaan kasakriisistä kärsiville ravintoloille nopeasti eivätkä tulevaisuuden työpaikat vaarannu. Henkilöstömäärän sijaan tuki perustuisi kunkin ravintolan myynnin vähenemiseen ja koko toimialan myynnin vähenemiseen. Näin ravintoloilla säilyisi kannustin ponnistella myynnin lisäämiseksi, mutta pahiten kärsineet ravintolat saavat silti enemmän korvausta.

Kokoomus on esittänyt tukimallin korjausta toimivaksi ja määrärahan suurentamista kohtuulliselle tasolle. Tukimallin on oltava korvauksena riittävä suhteessa Marinin hallituksen aiheuttamiin haittoihin ja kohtuullinen suhteessa ravintoloille kokonaisuutena ohjautuviin tukiin. Sen on oltava nopea, yksinkertainen ja kilpailuneutraali. Näistä syistä laskentaperustetta on muutettava. Kokoomus esittää, että hyvitetävää osuutta menetetyistä liikevaihdosta suurennetaan. Tuki on laskettava yrityksen valinnan mukaan joko edellisen tilikauden, kriisiä edeltäneen kuuden kuukauden tai vuoden 2019 vastaavaan ajanjakson myynnin mukaan. Mikäli ravintola on perustettu laskentajakson aikana tai sen jälkeen, otetaan laskentaperusteeksi kriisiä edeltävien kuukausien keskimyynti. Hyvityksen osuus menetetyistä liikevaihdosta on oltava saman suuruinen kaikille yrityksille liikevaihtoon katsomatta ja hyvityksen enimmäismäärästä on luovuttava.

Yrityksen jo saamat esiselvitys- ja kehittämistuet (Business Finlandin ja ELY-keskusten jakamat tuet) eivät voi vähentää elinkeinotoiminnan rajoittamisesta myönnettyä hyvitystä. Esiselvitysrahoitus on tarkoitettu uusien liiketoimintojen, korvaavien alihankintaketjujen ja tuotannon organisoimisen selvittämiseen ja suunnitteluun. Kehittämisrahoitus puolestaan on tarkoitettu kehittämistoimenpiteiden toteuttamiseen. Molemmat tuet on tarkoitettu aivan muuhun kuin mihin eduskunnan ja perustuslakivaliokunnan edellytys kohtuullisesta korvauksesta on tarkoitettu. Tämän takia aiempien tukien vaikutuksesta uuteen ravintola- ja kahvilatuen määrään tulee luopua.

Kokoomuksen esittämällä tavalla tukimalli korjataan toimivaksi ja määräraha korotetaan kohtuulliselle tasolle. Tukimalli on korvauksena riittävä suhteessa Marinin hallituksen aiheuttamiin

Lisätalousarvioaloite LTA 21/2020 vp

haittoihin ja kohtuullinen suhteessa ravintoloille kokonaisuutena ohjautuviin tukiin. Sen on myös nopea, yksinkertainen ja kilpailuneutraali.

Kokoomus on lisäksi esittänyt lukuisia muita keinoja toimialan tukemiseksi. Kokoomus katsoo, että rajoitteita voitaisiin purkaa alueellisesti eriaikaisesti epidemiatilanteen niin salliessa, asiantuntijoita kuunnellen. Rajoitusten jatkamiselle ei ole perusteita niissä osissa Suomea, joissa epidemiatilanne on jo helpottanut.

Kokoomus on antanut tuen myös esitykselle ravintola- ja matkailualan arvonlisäveron laskemiseksi väliaikaisesti 10 prosenttiin ja tehnyt aloitteen ravintoloille korkeamman alkoholilavuusprosentin alkoholituotteiden ulosmyynnin sallimiseksi, jotta erikoisoluiden ja viinien ulosmyynti olisi mahdollista.

Kokoomuksen mielestä parasta tukea lopulta on epidemian tehokas hoitaminen, joka johtaa rajoitusten purkamiseen ja ihmisten sekä yritysten luottamuksen palautumiseen.

Edellä olevan perusteella ehdotan,

että eduskunta lisää 177 000 000 euroa momentille 32.30.31 ravitsemisyrittäjien tukemiseen.

Helsingissä 12.5.2020

Timo Heinonen kok